

Javaslat
a „Sándorfalvi citerajáték”
települési és tájegységi értéktárba történő felvételéhez

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Sándorfalvi Kulturális Központ
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Gajdosné Pataki Zsuzsanna
Levelezési cím: 6762 Sándorfalva, Szabadság tér 6.
Telefonszám: 06 (62) 251-291
E-mail cím: sfalvakultura@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Sándorfalvi citerajáték**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
o agrár- és élelmiszer- gazdaság o egészség és életmód o épített környezet
o ipari és műszaki megoldások kulturális o sport
o természeti környezet o turizmus
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **6762 Sándorfalva, Szabadság tér 6.**
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 települési o tájegységi o megyei o külhoni magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Budai Sándor 1956 januárjában 15 fővel kezdte el a zenekar szervezését, amelynek támogatását a helyi kisipari termelészövetkezet vállalta fel. Első fellépésükre 1956 decemberében került sor a homokpusztai iskola kultúrtermében, ahol műsorukkal nagy sikert arattak. 1963-ban számos nehézséget okozott az a miniszteri rendelet, amely megtiltotta a „kultúr csoportok” számára a teherautón történő utazást.

Az első korszak a megalakulástól (1956) kezdődően az 1980-as évek elejéig tartott, amikor az együttest **Budai Sándor** vezette. A zenekar minden gondját-baját igyekezett a vállára vennie, mivel karbantartotta a citerákat, megszervezte a fellépéseket, összeállította a műsorokat. Eközben párhuzamosan az általános iskolában egy kis csapat is próbálgatta eltanulni és megtanulni a citerázás rejtelmét. Budai Sándor elismerésként be is vette őket a „nagyzenekarba”, és már együtt nyerték meg az 1974-es Arany Páva

Népzenei versenyt. Ezek a fiatalok képezték a későbbi zenekar gerincét. 1974 és 1980 között az alapítótagok fokozatosan lemorzsolódtak. **Budai Sándor** a „zabolátlan” fiatalokkal nem nagyon tudott mit kezdeni, így a zenekar vezetését átadta a legtehetségesebb tanítványának **Gulyás Ferencnek**. **Budai Sándor** vezetése alatt az együttes az eredeti népzene próbálta közvetíteni, akár a pengetési stílust, akár az éneklést, akár a népdalcsokrok szerkezetét vesszük figyelembe.

1968-ban a Szegedi Nemzetközi Néptánc Fesztivál záróünnepségén **Jancsó Miklós** felkérte a zenekart arra, hogy szerepeljen a Fényes szelek című filmben, amelyet 1969-ben mutattak be. 1978-ban a **Szinetár Miklós** által rendezett Rózsa Sándor című TV-sorozatban a citerazenekar ismét lehetőséget kapott a közreműködésre, mivel előadásukban a Rózsa Sándor balladáját ismerhette meg a közönség. 1974-ben Budai Sándort felkereste **Lengyelfi Miklós** filmrendező, hogy szeretne vele készíteni egy portréfilmet munkásságáról és a citerakészítésről. Citerakészítő címmel az alkotást néhány hónap elteltével vetítették először, amelyben a zenekar is megjelenik egy sándorfalvi napsugaras ház előtt. Meghívást kaptak **Sárosi Bálint** Cigányzene című könyve televíziós filmsorozatának felvételére is, amelyre 1971-ben a Magyar Televízió Szabadság téri stúdiójában került sor.

1972-ben fejeződött be a Röpülj Páva sorozat, amely országos népszerűségre tett szert. 1973 őszén rendezte a Magyar Hazafias Népfront, a Népművelési Intézet és a Magyar Televízió a Nemzetközi Aranypáva folklórversenyt. Budai Sándor vegyes korosztályú zenekart vitt magával, hogy gyermekhangok is színesítsék a műsort. A döntőt decemberben Székesfehérváron rendezték, ahol megnyerték a **nemzetközi első díjat**, valamint a Hazafias Népfront **különdíját is**, amit a **közönségsvavazatok** alapján ítéltek oda.

Az 1970-es évek elejétől számíthatjuk azokat a jelentős szemléleti és szerkezeti változásokat, amelyek hatására a népművészeti hagyományok sokkal összetettebb, árnyaltabb szerepet kezdtek játszani a magyar társadalomban. Ekkor indult útjára a Vass Lajos nevéhez köthető Röpülj Páva, mely az egész országot megmozgatta. A magyar népzene kutatás új összefoglalása készült el itt, az addig ismeretlen dallamok felhasználásával, szebbnél szebb népdalokkal, dalcsokokkal.

Sanyi bácsi 63 évesen átadta a vezetést a fiataloknak, azzal az indokkal, hogy: „A generációs különbséget már nagyon érzem a lelkemben.” Így alakult ki a mai zenekar. Tagjai minden alaptudást, hangszert, dinamizmust, a sándorfalvi stílust, a nevelést, színpadi viselkedést Budai Sándornak köszönhetnek.

1988-ban ugyan nem neveztek be országos versenybe, de abban az évben Egerben voltak egy országos népzenei találkozón, melyen egy új népdalcsokrot játszottak profi szinten. Itt jelen volt a KI MIT TUD stábja is, abból az apropóból, hogy hátha találnak egy-két új arcot, akiket be tudnának venni a produkcióba. Meg is tetszett a zenekar stílusa, hangzása, egyedi dinamikája, ezért azonnal felkérték Őket, hogy minden előzetes válogató, selejtező nélkül szerepeljenek a televíziós elődöntőben. De innen csak a középdöntőig jutottak a „mindenható zsűri” jóvoltából... Ámde a televízió nézők – mondhatni az ország – szavazatainak köszönhetően bekerültek a döntőbe, ahol a hangszeres kategóriát megnyerték.

A zenekar azóta is töretlenül dolgozik azon, hogy Budai Sándor népművész tanítása mindenféle eljusson.

Sokat emlegetett kifejezés a sándorfalvi-stílus. Ez a stílus egy temperamentumos játékmódot, tiszta, erőteljes és magával ragadó éneklést, s egy ezáltal teremtett dinamikus hangzást takar pikoló, prím, tenor és basszus hangszerek bevonásával és ezek kombinálásával. Mind a zene, mind pedig az ének szempontjából a hangzás, és az ennek szellemében történő felépítés eredményezte ezt a sajátos stílust, ennek köszönhetően ismerhető fel népzenei körökben a sándorfalvi Budai Sándor Citerazenekar.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett
Egy olyan játéktechnikai elem, mely csak településünk citeramuzsikájára jellemző.
7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája
(bibliográfia, honlapok, multimédiás források)
<http://www.sandorfalva.hu>
<http://www.sandorfalviciterazenekar.eoldal.hu>
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:
<http://www.vendegvaro-sandorfalva.hu>
<http://www.sandorfalva.hu>

III. MELLÉKLETEK

